

**УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ  
РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ**

У сучасних умовах кризисної трансформації соціально-економічних інституцій проблеми ефективності державного управління та пошук нових напрямів його підвищення набувають стратегічного значення і визначають спосіб вирішення найважливіших загальнодержавних завдань. У зв'язку з цим дослідження вітчизняних аспектів набуття нової якості соціально-економічного розвитку на основі модернізації системи регіонального управління є одним із найбільш актуальних завдань у процесі формування трансформаційної моделі вітчизняної економіки.

Монографія "Моніторинг соціально-економічного розвитку регіону" авторів Пурського О.І., Харченка О.А., Мороз І.О. – цікаве і ґрунтовне дослідження, яке має теоретичне і практичне значення. Насамперед, воно надає цілісне уявлення про загальний вектор застосування сучасних інформаційних технологій моніторингу й оцінювання рівня соціально-економічного розвитку в системі регіонального управління з метою формування ефективної соціально-економічної стратегії розвитку.

Інформаційну базу дослідження становлять статистичні дані Державної служби статистики України. Для практичного вирішення поставлених завдань використано статистичні методи обробки інформації, зокрема: факторний аналіз і механізми експертно-статистичного оцінювання. Варто зазначити, що дослід-

ження специфіки соціально-економічного розвитку регіонів пов'язано з обробкою великих масивів статистичних даних. Це зумовлює певні часові затримки в отриманні результатів аналізу і, як наслідок, вибудовування хибних стратегій соціально-економічного розвитку регіонів, що ґрунтуються на певних застарілих показниках і висновках. Цей факт може призвести до неефективної регіональної політики і у підсумку до економічного спаду, що може, в свою чергу, стати каталізатором соціальних потрясінь. Таким чином, наявність великих масивів статистичної інформації, що описують соціально-економічні процеси, потребує надійних і оперативних механізмів їх обробки для подальшого застосування в системі управління регіональним розвитком. З цією метою авторами представлено дослідження здійснено комплексну розробку моделей, методів та інформаційної вебтехнології моніторингу соціально-економічних показників.

У монографії отримано ряд нових, науково обґрунтованих результатів, які мають принципове значення для розуміння механізмів удосконалення процесів управління регіональним розвитком на основі інформаційних технологій соціально-економічного моніторингу. Зокрема: досліджено місце і роль соціально-економічного моніторингу в системі регіонального управління та визначено головні аспекти вдосконалення процесів управління регіональним

розвитком інформаційними засобами соціально-економічного моніторингу; визначено основні принципи формування системи соціально-економічних показників; розроблено модель визначення інтегральних показників соціально-економічного розвитку на основі спільного використання факторного аналізу і експертного оцінювання, що підвищило надійність результатів розрахунків і забезпечило можливість проведення аналізу взаємозв'язків між показниками з точки зору їхнього впливу на загальну соціально-економічну ситуацію в регіоні; запропоновано механізм врахування диференціації регіонального розвитку в системі соціально-економічних показників конкретного регіону, що пояснює необґрунтовані диспропорції в оцінках соціально-економічного стану регіонів і підвищує надійність моніторингу, дає змогу змінювати перелік показників залежно від цілей і завдань моніторингу, тим самим змінюючи його акценти; розроблено метод автоматизованого визначення інтегральних показників соціально-економічного розвитку на основі спільного використання факторного аналізу й експертного оцінювання; здійснено його програмну реалізацію.

Монографія складається зі вступу, трьох логічно пов'язаних розділів, у яких знайшли відображення результати теоретичних досліджень, економіко-статистичного моделювання та програмної реалізації розроблених методів і моделей, підсумків, рекомендацій та літератури.

У першому розділі монографії "Соціально-економічний моніторинг в системі регіонального управління" авторами досліджено головні концептуальні положення організації соціально-економічного моніторингу. Розкрито цілі та завдання регіональ-

ного соціально-економічного моніторингу у системі регіонального управління та його три основні концепції: цільову, інструментальну, інтеграційну. Проведено дослідження методів обробки соціально-економічної інформації. Визначено принципи формування системи соціально-економічних показників, що дало змогу враховувати особливості регіонального розвитку в інформаційних системах моніторингу.

Другий розділ монографії "Моделювання процесу оцінювання рівня соціально-економічного розвитку регіонів" присвячено дослідженню методів побудови інтегральних показників, удосконаленню факторної моделі побудови інтегральних показників соціально-економічного розвитку шляхом врахування знань і досвіду експертів, розробці методу автоматизованого визначення інтегральних показників соціально-економічного розвитку на основі спільного використання методів факторного аналізу й експертного оцінювання, що підвищило надійність результатів розрахунків і забезпечило можливість проведення аналізу взаємозв'язків між показниками з точки зору їхнього впливу на загальну соціально-економічну ситуацію в регіоні. Представлено результати моделювання процесу оцінювання соціально-економічного розвитку регіону.

У третьому розділі "Інформаційна технологія оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів" авторами запропоновано механізм урахування в інформаційній технології соціально-економічного моніторингу особливостей регіонального розвитку через систему соціально-економічних показників конкретного регіону, що пояснює необґрунтовані диспропорції в оцінках соціально-економічного стану регіонів

і підвищує надійність моніторингу, розглянуто концепцію формування інформаційної системи соціально-економічного моніторингу, розроблено інформаційно-логічну модель інформаційно-аналітичної системи моніторингу показників соціально-економічного розвитку регіонів, здійснено програмну реалізацію розробленого методу визначення інтегральних показників соціально-економічного розвитку у вигляді інформаційно-аналітичної вебсистеми моніторингу показників соціально-економічного розвитку регіонів України та розроблено технологію її використання.

Підсумки і рекомендації містять ключові висновки стосовно проведеного авторами наукового дослідження і рекомендації щодо використання отриманих результатів у системі управління регіональним розвитком.

Враховуючи викладене, можна констатувати, що завдяки обраному авторським колективом підходу, здійснено комплексну розробку моделей, методів та інформаційної технології моніторингу соціально-економічних показників з метою підвищення ефективності управління регіональним розвитком, а теоретичні обґрунтування, висновки і пропозиції становлять значний інтерес як для науки, так і для управлінської практики.

Зауваження до цієї праці пов'язані з відсутністю загальної концептуальної бази з впровадження механізмів управління регіональним розвитком на основі сучасних інформаційних технологій, що лише підтверджує потребу у подальших наукових дослідженнях з цього напрямку. На наш погляд, варто було приділити більш детальну увагу аналізу інших методів визначення інтегральних показників, з

точки зору висвітлення їхніх переваг і недоліків.

У той же час, роботу можна вважати важливим внеском у вирішення проблеми підвищення ефективності системи управління соціально-економічним розвитком регіонів, а появу монографії "Моніторинг соціально-економічного розвитку регіону" своєчасною і доцільною, оскільки подібні праці популяризують наукові здобутки серед представників органів державної влади, місцевого самоврядування та громадських організацій, а також допомагають студентам і аспірантам закладів вищої освіти отримувати фундаментальні й якісні знання, що сприяє формуванню майбутніх науковців. Теоретико-практична спрямованість монографії обумовлює її актуальність для забезпечення механізмів оперативного та ефективного управління соціально-економічним розвитком регіонів України. Практичне значення монографії полягає у тому, що отримані наукові результати можуть бути використані в процесі формування стратегії соціально-економічного розвитку України та її регіонів, вдосконалення соціальної політики держави, розроблення стратегії випереджувального розвитку людського потенціалу. Усе це дає підстави для високої позитивної оцінки результатів наукової праці авторів і рекомендації монографії до публікації.

*Пирожков Сергій Іванович,  
д. е. н., професор, завідувач кафедри  
статистики та економетрії  
Київського національного  
торговельно-економічного університету,  
академік Національної академії  
наук України*